

กาลาติปัตติ

กาลาติปัตติวิภัตติเป็นเครื่องหมายให้รู้ กาล บท วจนะ บุรุษ
 บอกกาล คือ บอกอนาคตกาลแห่งอดีต แปลว่า จัก.กริสุสา.....แล้ว
 ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า จักได้..อกริสุสา.....แล้ว
 เช่น โส เจ ยานํ ลภิสฺสา, อคฺจฉิสุสา
 หากว่า อ.เขา จักได้แล้ว ซึ่งยานไซ้
 อ.เขา จักได้ไปแล้ว.

บท คือ ปรัสสบท และ อัตตโนบท
 วจนะ คือ เอกวจนะ และ พหุวจนะ
 บุรุษ คือ ประถมบุรุษ มัชยมบุรุษ และอุตตมบุรุษ

บุรุษ	ปรสฺสพทํ		อุตฺตโนพทํ	
	เอก.	พหุ.	เอก.	พหุ.
ประถมบุรุษ	สุสา	สุสํสุ	สุสถ	สุสํสุ
มัธยมบุรุษ	สุเส	สุสถ	สุสเส	สุสวุเห
อุตตมบุรุษ	สุสํ	สุสามุหา	สุสํ	สุสามุหเส

- ลง อ อาคมหน้าธาตุที่ประกอบด้วยวิภัตติหมวดกาลาติปัตติ อกริสุสา
- ลง อิ อาคม ทำยธาตุเสียงสั้นก่อนประกอบวิภัตติหมวดกาลาติปัตติ
 อกริสุสา
- รัสสะ อา ของ สุสา เป็น อ เท่า สุส เช่น อลภิสฺส
- รัสสะ อา ของ สุสามุหา เป็น อ เช่น อลภิสฺสมุห ได้บ้าง
- แปลง เอ ของ สุเส วิภัตติ เป็น อ เช่น อภวิสฺส (ตุว)

วิธีการใช้วิภัติหมวดกาลาติปัตติ

วิภัติอาขยาดใช้บอกอนาคตกาล มี ๒ คือ

๑. ภวิสสันติวิภัติ บอกอนาคตแห่งปัจจุบัน พุดถึงอนาคตจริง ๆ
๒. กาลาติปัตติวิภัติ บอกอนาคตแห่งอดีต พุดถึงอดีตที่ผ่านมา แต่ใช้พุดเป็นอนาคตที่ไม่เป็นจริง เช่นว่า ถ้าทำอย่างนี้ ผลก็จักสำเร็จอย่างนี้ แต่ที่จริงไม่ได้ทำ

ประโยคตัวอย่าง

สเจ เอกสภาโก นาม พุราหุมนโณ ปฐมยามะ ปารุปนวัตถุ ทาตุ อสกุขิสฺส, สพุพโสฬสํ อลภิสฺส; สเจ มชฺฉิมยามะ ทาตุ อสกุขิสฺส, สพุพฏฐกํ อลภิสฺส ฯ (ธัมมปัททฎฐกถา ภาคที่ ๕ หน้าที่ ๓)

แบบฝึกหัด

๑. ทดสอบการแจกธาตุ (อา+มเหตุ+ณย+อิ+สุสา)

บุรุษ	ปรสฺสปทํ		อตฺตโนปทํ	
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.
ป.	อามเหตุยิสฺสา	อามเหตุยิสฺสํ	อามเหตุยิสฺสถ	อามเหตุยิสฺสํ
ม.	อามเหตุยิสฺเส	อามเหตุยิสฺสถ	อามเหตุยิสฺสเส	อามเหตุยิสฺสวฺเห
อุ.	อามเหตุยิสฺสํ	อามเหตุยิสฺสามุหา	อามเหตุยิสฺสํ	อามเหตุยิสฺสามุหเส

๒. ทดสอบการแจกธาตุ (อจิเหตุ+ณย+อิ+สุสา)

บุรุษ	ปรสฺสปทํ		อตฺตโนปทํ	
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.
ป.	อจิเหตุยิสฺสา	อจิเหตุยิสฺสํ	อจิเหตุยิสฺสถ	อจิเหตุยิสฺสํ
ม.	อจิเหตุยิสฺเส	อจิเหตุยิสฺสถ	อจิเหตุยิสฺสเส	อจิเหตุยิสฺสวฺเห
อุ.	อจิเหตุยิสฺสํ	อจิเหตุยิสฺสามุหา	อจิเหตุยิสฺสํ	อจิเหตุยิสฺสามุหเส

ทดสอบแปลไทยเป็นมคธ

๑. ถ้าว่า อ.เรา จักได้บวชแล้ว, อ.เรา จักได้บรรลุลแล้ว ซึ่งธรรมฯ
๒. ถ้าว่า อ.พระเทวทัต จักไม่ได้บวชแล้ว, จักได้ทำกรรมหนักแล้ว ฯ
๓. ถ้าว่า อ.ท่าน จักถึงทั่วแล้ว, อ.บุตร จักเกิดขึ้นแล้ว แก่ท่าน ฯ

ทดสอบแปลมคธเป็นไทย

๑. สเจ ตูว์ อปฺมตฺโต อภวิสฺส, ปฺตฺโต อฺปฺชชิสฺส ฯ ฯ
๒. สเจ ตูว์ อตฺตฺตฺตฺส, อหํ อรมิสฺสํ ฯ
๓. สเจ อหํ ปาลีภาสํ อุกฺคณฺหิสฺสํ, สิปปานํ ปารํ อคมิสฺสํ ฯ

สเจ หิ โส น ปพฺพชิสฺส, คิหิ หุตฺวา กมฺมํ ภาริยํ อภวิสฺส, อายตี ภวสฺส ปจฺจยํ กาทฺตุนาสกฺขิสฺส ฯ (ธัมมปทัฏฐกถา ภาคที่ ๑ หน้าที่ ๑๓๗)

สเจ หิ ตูว์ กุมาร ตทา เอกสมฺมึปิ วเย ภริยาย สหฺธี อปฺปมาทํ อปฺชชิสฺส, เอกสมฺมึปิ วเย ปฺตฺโต วา ธีตา วา อฺปฺชชเยยฺ; สเจ ปน โว เอโกปิ อปฺมตฺโต อภวิสฺส, ตํ ปฏฺิจฺจ ปฺตฺโต วา ธีตา วา อฺปฺชชิสฺส ฯ (ธัมมปทัฏฐกถา ภาคที่ ๖ หน้าที่ ๔)